

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA

nr. 60 din 31 ianuarie 2023

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 132-137, art. 696), cu modificările ulterioare, art. 2 din Hotărârea Parlamentului nr. 41/2022 privind declararea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 52², art. 63¹), cu modificările ulterioare, Hotărârea Parlamentului nr. 105/2022 privind prelungirea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 119, art.216¹), Hotărârea Parlamentului nr. 163/2022 privind prelungirea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 186, art.352¹), Hotărârea Parlamentului nr. 245/2022 privind prelungirea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 245, art. 472), Hotărârea Parlamentului nr. 278/2022 privind prelungirea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 307, art. 604), Hotărârea Parlamentului nr. 330/2022 privind prelungirea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 392, art. 732) și pct. 6-9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 150-151, art. 1387), cu modificările ulterioare, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPUNE:

1. Se aprobă Raportul privind necesitatea prelungirii stării de urgență cu propunerea de a remite Parlamentului solicitarea de a prelungi starea de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, prevăzut în anexă.
2. Se prezintă Guvernului spre examinare Raportul privind necesitatea prelungirii stării de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 15 și art.18 alin.(2) din Legea nr. 212/2004 privind declararea stării de urgență, de asediu și de război, cu propunerea de a înainta Parlamentului solicitarea de a prelungi pentru o perioadă de 60 zile, începând cu 4 februarie 2023, starea de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, declarată prin Hotărârea Parlamentului nr. 41/2022 și prelungită prin Hotărârea Parlamentului nr. 105/2022, Hotărârea Parlamentului nr. 163/2022, Hotărârea Parlamentului nr. 245/2022, Hotărârea Parlamentului nr. 278/2022 și Hotărârea Parlamentului nr. 330/2022.
3. Ministerul Afacerilor Interne va pregăti și va prezenta Guvernului spre examinare proiectul hotărârii Guvernului cu privire la înaintarea, către Parlamentul Republicii Moldova, a propunerii privind prelungirea stării de urgență, precum și proiectul Hotărârii Parlamentului privind prelungirea stării de urgență.

4. Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova sunt obligatorii și executorii pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, precum și pentru cetățeni și alte persoane aflate pe teritoriul Republicii Moldova.

5. Prezenta dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina web oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei

Natalia GAVRILIȚA

Raport consolidat privind necesitatea prelungirii stării de urgență pe teritoriul Republicii Moldova, 31 ianuarie 2023

Agresiunea militară a Rusiei împotriva țării vecine continuă, fiind atestate bombardamente constante ale infrastructurii critice, inclusiv ale celei civile, dar și încercări de a ocupa noi teritorii ale statului ucrainean.

Atacurile aeriene au loc de mai multe ori pe săptămână, punctele de lansare având un areal divers, printre care și Marea Neagră. În context, persistă în continuare riscuri majore ca rachetele lansate să survoleze spațiul aerian al Republicii Moldova și chiar să cadă pe teritoriul țării, cum s-a întâmplat în câteva rânduri. Totodată, persistă riscul ca din cauza ostilităților să fie înregistrat un nou val mare de refugiați.

În același timp, securitatea aprovizionării Republicii Moldova cu energie electrică și gaze naturale continuă să fie periclitată, în condițiile unui grad sporit de instabilitate și imprevizibilitate pe piețele de comercializare a acestor resurse, ale riscului de reducere a livrării de gaze naturale de la SAP „Gazprom” către Republica Moldova, ale dependenței ridicate de contractul pe termen scurt (lunar) pentru achizițiile de energie electrică încheiat cu Centrala Termoelectrică de la Cuciurgan (MGRES).

Concomitent, se atestă o agresiune informațională în creștere generată de grupuri de interese pro-ruse, cu scopul de a destabiliza situația socială și ordinea publică din Republica Moldova.

Ca urmare a deciziilor adoptate de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, pe perioada stării de urgență au fost create mecanisme care au permis gestionarea eficientă a mai multor procese și domenii afectate de efectele războiului din Ucraina. Prolungirea stării de urgență va oferi și în continuare posibilitatea utilizării mecanismelor și pârghiilor create, în special în domenii esențiale cum ar fi aprovizionarea țării cu energie electrică și gaze naturale, gestionarea fluxului de refugiați, asigurarea ordinii și securității publice și securității la frontieră, acordarea serviciilor medicale/sociale, accesul la educație și piața muncii a refugiaților din Ucraina etc.

Totodată, în legătură cu o bună parte din măsurile adoptate prin dispoziții ale Comisiei pentru Situații Excepționale au fost inițiate ulterior modificări legislative, pentru a aduce cadrul normativ ordinar în acord cu necesitățile impuse de noul context regional. Astfel, s-a urmărit reducerea necesității de a reglementa situații din diverse domenii de activitate afectate de războiul din Ucraina și consecințele socio-economice ale acestuia prin dispoziții CSE.

În continuare este prezentată situația pe principalele domenii afectate de războiul din țara vecină.

Asigurarea securității energetice

Mai mult de 40% din infrastructura energetică a Ucrainei a fost afectată de bombardamentele Federației Ruse, în mare parte infrastructura electroenergetică (centrale și rețele electrice). Reieșind din situația de război din Ucraina, la momentul actual încă există riscul afectării anumitor segmente ale infrastructurii de transport al energiei electrice din Ucraina, în special LEA 330 kV CHE Dnestrovsk - Bălți, ceea ce ar crea probleme/riscuri considerabile în asigurarea continuă a aprovizionării cu energie electrică a Republicii Moldova. Astfel, există în continuare riscul lipsei unor surse (alternative) sigure și competitive de import al energiei electrice, în sensul achiziționării acestora la prețuri rezonabile și transportului lor către Republica Moldova.

Deși în prezent există un contract de furnizare a gazelor naturale pe un termen de cinci ani între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, în continuare SAP Gazprom nu își îndeplinește obligațiile contractuale prin reducerile de furnizări de gaze naturale către Republica Moldova timp de patru luni de zile, mai exact începând cu luna octombrie 2022 până la momentul actual. SAP „Gazprom” nu a rezervat suficientă capacitate pentru luna februarie 2023 la punctele de interconectare (PI) dintre Ucraina și Moldova (PI Oleksiivka - 1,2 mil. m³/zi și PI Grebenyky – 4,5 mil. m³/zi) – fiind rezervată doar 5,7 mil. m³/zi (capacitate fermă zilnică) sau 159,6 mil. m³/lună pentru Republica Moldova, ambele maluri ale râului Nistru, care reprezintă doar 39,4% din volumul de gaze naturale coordonat de SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom” pentru luna februarie 2023 conform Contractului de furnizare a gazelor naturale (186 mil. m³ – malul drept și 219 mil. m³ – malul stâng).

SA „Termoelectrica” contribuie semnificativ la reducerea consumului de gaze naturale în perioada octombrie 2022 - aprilie 2023 cu până la aproximativ 264 mil. m³ din contul trecerii la producerea energiei electrice și termice în baza combustibilului alternativ – păcura. Pentru asigurarea realizării acestei măsuri, a fost aprobată Dispoziția CSE nr. 37/2022, prin care s-a dispus ca SA „Termoelectrica” să achiziționeze un volum de păcură de până la 190 mii tone. SA „Termoelectrica” a contractat de la mai mulți distribuitori 132 mii tone de păcură, din care, la situația din 24 ianuarie 2023, au fost furnizate (descărcate) 62 mii tone, însă există riscuri în continuare privind livrarea volumelor contractate de păcură în termenul stabilit, reieșind din unele constrângeri de ordin logistic. Prin urmare, există în continuare riscul asigurării livrărilor cantităților de păcură contractate de SA „Termoelectrica” în termen din cauza devierii lanțurilor logistice și a constrângerilor de transportare, ceea ce ar avea ca efect majorarea consumului, respectiv a deficitului de gaze naturale a malului drept.

Securitatea statului

Schimbările regionale și globale condiționate de evoluția războiului din Ucraina scot în evidență tot mai multe manifestări ale războiului hibrid, prin care se încearcă și destabilizarea Republicii Moldova.

Printre amenințările hibride care atentează la securitatea statului se înscriu fenomene precum: promovarea în spațiul informațional a falsurilor și manipulărilor,

inclusiv cu tentă militară; instigarea la ură, xenofobie și separatism; alte încercări de destabilizare a situației din țară.

Totodată, fenomenele din regiune duc și la o intensificare a fenomenului migrației ilegale atât a cetățenilor ruși (odată cu declararea mobilizării pe teritoriul Federației Ruse), cât a și a cetățenilor din alte state cu risc sporit de migrație ilegală spre teritoriul Republicii Moldova.

Gestionarea fluxului de refugiați și plasamentul temporar al refugiaților

La 22.01.2023 pe teritoriul țării noastre continuau să se afle **88.950** persoane refugiate din Ucraina, dintre care **43.454** sunt copii minori. Având în vedere că mecanismul de protecție temporară va intra în vigoare la 1 martie 2023, sistarea stării de urgență ar anula condițiile specifice instituite prin dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova întru gestionarea sistemului de migrație și azil al Republicii Moldova.

În cazul unui aflux masiv de străini care ar veni direct din Ucraina, pe fundalul unei posibile intensificări a conflictului, în circumstanțele în care se depășește capacitatea de procesare a punctului de trecere a frontierei de stat, autoritățile din Republica Moldova ar fi în imposibilitatea de a crea puncte de trecere mobile, prevederi stipulate în pct. 9 al Dispoziției CSE nr. 11 din 17.03.2022.

Alte domenii afectate

Războiul din Ucraina a afectat, la diferite etape, și alte domenii, precum securitatea alimentară, lanțurile logistice, ș.a. Deși problemele pe fiecare dintre acestea au fost depășite pe moment, inclusiv prin măsurile adoptate de către Comisia pentru Situații Excepționale, persistă riscul unor perturbări suplimentare noi, care să necesite intervenții rapide.

Recomandare

Având în vedere principalele riscuri și amenințări enumerate mai sus, precum și menținerea în continuare a provocărilor de natură energetică, umanitară, socială și de securitate, generate de războiul care încă se află în desfășurare în statul vecin, considerăm necesară prelungirea stării de urgență, pentru ca autoritățile Republicii Moldova să poată dispune de posibilitatea de intervenție promptă în cazul necesității luării unor decizii suplimentare celor prevăzute de cadrul juridic existent, precum și pentru a păstra mecanismele adoptate până în prezent de către Comisia pentru Situații Excepționale în vederea asigurării securității energetice, gestionării fluxului de refugiați și prevenirii riscurilor pentru securitatea și ordinea publică.

Luând în considerare toate aspectele menționate anterior, se propune Guvernului Republicii Moldova să înainteze Parlamentului solicitarea de a prelungi starea de urgență pe întreg teritoriul țării pentru o perioadă de 60 de zile începând cu 4 februarie 2023.